

MAGYARAI

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9—11.

Igazgató és felelőszerkesztő: **dr Paál Árpád**

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**
Törv. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyáriás Elemér**

Gazdasági és kereskedelmi jellegű tárgyalások a londoni királylátogatás során

Csütörtökön este az angol külügyminiszter díszvacsorájával értek véget a II. Károly király és Mihály nagyvajda tiszteletére rendezett ünnepségek. Petrescu Comnen külügyminiszter beható tanácskozásokat folytatott Halifax lord külügyminiszterrel

Londonból jelentik: Csütörtökön este befejeződött Ófelsége II. Károly király londoni látogatásának hivatalos része. A csütörtöki nap az előzőkhöz hasonlóan mozgalmasan telt el a felsége vendégek számára.

Ófelsége II. Károly király csütörtökön délelőtt meglátogatta az angol hadsereg aldershoti kísérleti telepét. Ez az angliai katonai gyakorlatok legfontosabb terepe és itt folynak le minden évben a nagy katonai parádék. Az angol katonai hatóságok az uralkodó iránti különös figyelem jeleképpen bemutatták a legújabb repülőgépeket, a légvédelmi és tankelhárító ágyúkat. A bemutatott repülőgépek közül egyesek mesés sebességet képesek elérni és olyan készsülékekkel rendelkeznek, hogy rendkívül rövid idő alatt nagy károkat tudnak bombáikkal előidézni. A repülőgépek és más hadiszerek bemutatásán csak néhány meghívott vett részt, tekintettel, hogy ezek hadi titkok.

A repülőtéren történt látogatásról jelentik még, hogy II. Károly királyt és Mihály nagyvajdát a repülőtéren Sir Kingsley Wood légtügyi miniszter fogadta. Az angol repülőcsapatok díszfelvonulást tartottak és ezután a királyi vendégek megvizsgálták a bemutatott repülőgépeket. Ófelsége II. Károly király különös figyelemre méltatta a nagy bombavető repülőket, valamint azt a repülőgép-típust, amelyeken legutóbb az ausztráliai rekordrepülést hajtották végre. Ófelsége a király beszállott az egyik repülőgépbe és megvizsgálta a különböző műszereket.

Csütörtök délután Grigorcea londoni román követ ebédet adott Petrescu-Comnen tiszteletére, melyen megjelent többek között lord Halifax angol külügyminiszter, Stanley kereskedelmiügyi miniszter, Butler külügyi államtitkár, Cadogan külügyi államtitkár, a külügyminisztérium több magasrangú főtitkárja, Flondor udvari marsall és a királyi kíséret több tagja.

A délután folyamán Petrescu-Comnen külügyminiszter felkereste Halifax lordot, akivel egy és negyerórán át tárgyalt.

Csütörtökön este az eddigiekhez hasonló fényes vacsorát adott az angol külügyminisztérium díszvacsorája, melyet Halifax lord külügyminiszter adott a felsége vendégek tiszteletére.

A király kereskedelmi tárgyalásai

A *Financial Times* című nagy londoni lap csütörtök reggeli számában beszélgetést közöl,

amelyet a lap munkatársa Tilea volt miniszterrel folytatott. Abban a helyzetben vagyok. — mondotta Tilea. — hogy hivatalosan kijelenthetem, egy pillanatig sem volt szó arról, hogy a román kormány kölcsönt kérjen az angol kormánytól, vagy a Cityben, amint azt külföldi források hibásan jelentették. Ugy vé-

lem, kijelenthetem, hogy Ófelsége II. Károly király alapfogalata az, hogy új lendületet adjon a két ország közötti kereskedelemnek. A kereskedelmi kapcsolatoknak ez az erősítése a kereskedelmi forgalom gyarapodásához vezethet, egyrészt azoknál az árukra, amelyek eddig is a kölcsönös kereskedelem tárgyai voltak és másrészt újabb termékekben is. A terv megvalósítása viszonylagosan könnyű, mivel az megfelel mindkét állam érdekeinek és így az észszerű együttműködés és a módszeres megszervezés kérdéseiről van szó. A román kivitel fő termékeit, a petróleumot, gabonát és fát és ezenkívül még egyéb mezőgazdasági termékeket az angol piac könnyen átvehet. Ilyen alapon rövidlejáratu hitelműveletek egész sorozata jöhet létre, amelyeknek fedezetét a román kiviteli termékek biztosítanák. Ez volt a szelleme annak a beszédnek, amelyet Ófelsége Károly király tartott a Guildhallban, amikor a gazdasági együttműködésről beszélt. A román gazdaságpolitika központi gondolata nem a kölcsön, hanem a gazdasági együttműködés, a kereskedelem erősítése útján és a hitelügylet csak ennek a kereskedelmi forgalomnak egyik kiegészítő része. Tilea nyilatkozatait a *Daily Telegraph and Morning Post* című lap is közli.

A béke alapjai és a jóindulat

Bucurestiből jelentik: Az európai sajtó nagy jelentőségűnek tartja II. Károly király londoni látogatását.

Különösen Anglia és Románia közvéleményét foglalkoztatja ez a látogatás. A két ország II. Károly király személyében a béke szerencsés követőt látja és a megbízható barátság szimbólumát a nyugati és a keleti népek között.

Máskülönben maga II. Károly király London felé utaztában kijelentette, hogy mint nepe követe utazik Angliába. Romániának hosszú és tartós béke-korszakra van szüksége. Ez az ural-

kadó utazásának erkölcsi célja — ezért a béke követe. Lelkében azzal a hittel utazott el, hogy hozzá fog járulni Európa békéjének megteremtéséhez. Azzal a reménnyel utazott el, hogy Romániát egyre jobban megismerik és értékelik, a román jogokat és célkitűzéseket pedig megértik.

Mindezeket bizonyára meghallgatják és megértik ott, ahol erre szükség van. Éppen ezért ez a „béke és jószándék” jegyében történik, utazása létrehozza és megerősíti az angol és a román nép közötti békés kapcsolatokat.

Nagybritánia és Románia közötti kapcsolatok

Bucurestiből jelentik: Románia legilletékesebb követét nagyszabású ünnepségek keretében és különleges melegséggel fogadták Londonban. A királyt és a trónörököszt mindenütt lelkesen ünnepelték. A királyi palotában a brit világhíradalom hivatalos személyiségei éppúgy, mint az utcákon összegyűlt és éljenző lakosság részéről ugyanaz az őszinte elismerés és megbecsülés nyilvánult meg az uralkodó és nepe iránt.

A londoni ünnepségek folytán a közvélemény érdeklődése Románia felé fordult. A román állam elhelyezése kelet kapujában, valamint az utóbbi idők jelentékeny előrehaladása, amióta maga a király vezeti az ügyeket, a hagyományok és a jelenlegi nemzeti presztizs szellemében, magára vonta a világ leghatalmasabb birodalmának figyelmét. A jövőben a két állam közötti együttműködés jelentékenyen befolyásolni fogja Európa eme részének fejlődését.

Ófelsége VI. György király a Buckingham-palotában tartott első pohárköszöntője alkalmával kijelentette, hogy szülei VII. Eduard és első Ferdinand „együtt harcoltak a közös

ügyért”, tehát a múltban is közös célkitűzésekkel küzdöttek. A továbbiakban hozzátette: „Meg vagyok győződve arról, hogy ezek a szerencsés kapcsolatok szilárdak maradtak” és, hogy „a jövőben is fenn maradnak és szolgálni fogják a mindkét nép által forrón óhajtott béke érdekeit”. II. Károly király hasonló hangnemben válaszolt a múlt kellemes emlékeit és a jelenlegi kapcsolatokat említve fel: „A közös ügy, amelyet szülein védtek, a legbiztosabb kezesség arra, hogy utódaik saját és népük lelkében meg fogják találni azt az alapot, amelyen a legteljesebb jóakarat és békés együttműködés szellemében kiépülhetnek az országok közötti kapcsolatok”.

Londonban a két államfő közötti személyes érintkezés kapcsán létrejött a jövő együttműködésének az alapja. A román nép boldog, hogy leszegezheti ezeket a nagy eseményeket.

Jorga méltatja a londoni beszédeket

Bucurestiből jelentik: Iorga Nicolae, a Neamul Româneschen „A londoni beszédek” címen a következőket írja:

— Nem köszönhetjük meg eléggé Anglia ki-

rályának, az angol kormánynak és az angol népnek azt a megtiszteltetést, amelyben egész Romániát részesítették azzal a csodálatos fogadtatással, amely ennek a népnek megtestesítője, Öfelsége II. Károly király iránt megnyilvánult. Munkánkkal és hitünkkel odajutottunk, hogy sikerült megsemmisítenünk a gyűlölet és rosszhiszeműség propagandájának nyomait, amely az angol közvéleményben, egészen a parlamenti körökig, úgy mutatott be bennünket, mint barbár jövevényeket, akik anélkül, hogy a legdrágább áldozatokat hozták volna a nemzeti egység-

gesztésért, bitoroltak egy olyan földet, amelyen a magyarok voltak a legrégebb lakosok. Talán csak Rothermere lord őrizte meg velünk szemben régebbi elítélő véleményét. A mostani káprázatos fogadtatás során beszédek hangzottak el. György király beszéde elismerését fejezi ki a román uralkodó képességei iránt. De a határozott politikai kapcsolatról szóló szavak most sem hangzottak el, annak ellenére, hogy megértették azt, hogy Angliának milyen érdeke, hogy mi erők legyenek azon a helyen, ahol állunk.

Mindezeket a kérdéseket, amelyek iránt az angol ipar nagyon érdeklődik, a kormányzati körök is teljes figyelemmel kísérik, mert semmivel sem lépik túl politikai direktíváikat.

Új kereskedelmi egyezmény az angol-szász nagyhatalmak között

Londonból jelentik: Washingtoni jelentés szerint egyrészt az Egyesült Államok, másrészt Anglia illetve Kanada között létesült új kereskedelmi egyezményt csütörtökön aláírták a Fehér Házban. Hull külügyminiszter rövid beszédben kijelentette, hogy a szerződés aláírása történelmi esemény, mert hatalmas erővel támogatja a világ fejlődését a nemzetek közötti együttműködés irányában.

Gafencu helyszíni értesülései a londoni tárgyalásokról

Bucuresti. Saját tud. A Timpul-ban Grigore Gafencu, volt külügyi alminiszter a következőket írja Londonból:

Nem igaz, hogy Münchenben a nagyhatalmak felosztották volna maguk között a világot. Nem igaz, hogy Anglia figyelme eltávolodott volna a kelet-európai államoktól. Igaz, hogy az angolok különbözőképpen fogják fel a Kelethez és általában Európához fűződő érdekeiket. Vannak angolok, akik szolidaritásnak érzik magukat minden európai néppel és állammal, mások pedig csak azon kontinentális érdekekhez érzik köve magukat, amelyekről a brit szigetek biztonsága is függ.

Vannak viszont olyan angolok is, akik követelik azoknak a pontoknak a megerősítését, amelyek elhatározó fontosságuknak látszanak a birodalom megvédése szempontjából, még akkor is, ha kivülesnek a birodalmon. Ezek közé a pontok közé tartozik Konstantinápoly és tudnivaló dolog, milyen szoros összeköttetésben áll a Dunadelta a tengerszorosokkal.

A kapcsolatokat, amelyek Anglia és Románia között lehetségesek, az európai szabadállamok békeakarata és az a szándéka határozza meg, hogy minden erejükkel belekapcsolódjanak a nemzetközi gazdasági élet egészségesebbé tételére irányuló munkába. Ez a kapcsolat nem irányulhat senki ellen sem, hanem békés, szabad együttműködést céloz.

Olyan meggyezés, ami túllépné ezeket a kereteket, nem lehetséges Anglia és Románia között, mert Románia nem kérné és Anglia nem menne abba bele.

De e korlátozásokon belül Anglia el van tökélyve arra, hogy helytálljon nagyhatalmi kötelességeinek és jogainak.

A tárgyalások a két ország között élénkebb csereviszony fejlesztésére, kereskedelmi ügyletek kötésére, bankhitelekkel való megkönnyítésére fognak vonatkozni, továbbá technikai jellegű tervek megvalósítására, mint ami-

lyenek: hidak, utak építése, kikötők jobb berendezése, román tengeri és folyami hajózás fejlesztése.

A második csehszlovák köztársaság országgyűlése

A ruszin kormány tagjai távolmaradtak. — Sirovy miniszterelnök a nemzetiségi kérdések megoldásának európai szükségességéről, s a csehországi rendezés eddigi és jövőbeli fejleményeiről tartott beszámolót

Prágából jelentik: Csütörtök délután 4 órakor kezdődött a prágai parlamentnek, vagy amint mondják: a második csehszlovák köztársaság országgyűlésének megnyitó ülése. Sirovy miniszterelnök jobbján Tiso szlovák miniszterelnök foglalt helyet, a baloldalon lévő hely azonban, mely Volosin ruszin miniszterelnöknek volt fenntartva, üresen maradt. A ruszin kormány egyetlen tagja sem jelent meg az ülésen, noha köztudomású, hogy valamennyien Prágában vannak.

Sirovy felolvasta a kormány nyilatkozatát, mely így hangzott:

— A húsz éven át kifejtett erőfeszítés,

hogy Csehszlovákia nemzetiségeit összebékítsék, nem járt eredménnyel. A világban most az egységes nemzetiségű államok eszméje keveredett felül. Békében kívánunk élni szomszédainkkal, mindenekelőtt legnagyobb szomszédunkkal, Németországgal, de a többivel is valamennyivel. Hálával emlékezünk meg azokról a rokonszenyvilágokról, amelyek barátaink hozzánk eljuttatták. Azon fáradozunk, hogy a nemzetiségi kérdések ne okozzanak több surlódást Közép-Európában. Meggyőződésünk, hogy más államoknak is ez a törekvésük és ebben az értelemben fognak dolgozni.

Beterjesztették az ideiglenes alkotmányjavaslatot
Jövő héten lesz az elnökválasztás. — Szlovákia különállásának biztosítékai a hadseregben, a kormányzatban, a diplomáciában és az elnökválasztáson

Sirovy ezután beszélt kormányának október 4-ike óta kifejtett munkájáról.

— Talán ez eddigénél is súlyosabb gondok

várnak majd reánk, — mondotta. — A tárgyalások a szomszédállamokkal még nem értek véget. Meggyezésre kell jutnunk számos kérdés-

Cseresznye

Irta: Kosáryné Réz Lola

— Hát még mit nem! — ripakodott a kerítés mögött féllábon álldogáló toprongyos gyereke Szuszotáné és csipőre tett kézzel pihent meg a cseresznyeszedésben. Ebből aztán nem eszel! Egy szemet sem. Még hogy kérni mersz! Ez piacra megy, a városba, ahol csupa bányatanácsos urak feleségei vásárolnak. Cseresznyehúsnak vesznek meg, telfire vagy feladják szép üvegtálcában asztalra, a vendégeiknek. Nem neked valós az, rongyos!

Elfordult. Náckó két kézzel fogta a kerítés léceit és nem ment tovább. Nézte nagy szemmel a cseresznyefát, a ruháskosárba gyűlő gyönyörű piros gyümölcsöt.

Egyik oldalon Szuszotáné szidta, másik oldalról az anyja kiabált:

— Jöszte már, Náckó! Öltözni kell, a városba megyünk, tudod, a méltóságos urat megköszönteni!

Minden évben, ilyenkor, nyár elején, megindult a bányatelepekről a sok vajúr, asszonyokkal gyerekekkel, felköszönteni a méltóságos urat, Nem parancsolta senki. Maguktól mentek. Szerették. Pontosan megkapták a pénzüket, a lisztet, krumplit. Nem akadt egyetlen ember, aki a mostani bányagazgatót részrehajlással, vagy ferde gazdálkodással vádolta volna. Tudták még azt is, mi történik a sok liszteszsákkal, ami halomra gyűlik: eladja s abból tartja fenn a zárda-

iskolát. Ingyen tanul benne a bányászgyermek. Mikor pedig tűz volt a bányában, lement oltani s leperzselt szakállal, de győzelmesen jött ki. Letiptarták a tüzet, mielőtt emberéletben kárt tehetett volna.

Kell is, hogy kérjék Istent: tartsa meg öt sokáig. Elég öreg már, ég őrizzen tőle, hogy megtaláljon halni s más jöjjön helyette. Ritkán akad ilyen ember. Igaz, nem titkolja soha, hogy ő is szegény gyermek volt, tudja hát, mi a szükölködés.

Náckók csak az ősszel költöztek ide valahonnan a tulsó hegyek közül. Most először indultak a többiekkel megünnepelni a méltóságos úr születésnapját ők is. Anyja, apja, kis huga, meg Náckó.

— A szomszédok már mind készen vannak! — szaladt oda Annus. — Gyere, mert elkészünk, aztán mehetünk egyedül.

— Nézd... a cseresznye! — mondta megbabonázva Náckó. De Annus már semmit sem látott. Szuszotáné kosara teli lett. Befedte kendővel, bevitte a fiával az udvarra, ott feltették a szekerre s indultak.

Indultak Náckó meg a többiek is. De gyalog a rettentő nagy porban, melegben. Anyjuk cipőt húzatott velük s ő is felhuzta a csizmáit, de már a határban leült az egész menet az útszélre s azontúl vállra akasztott lábbelivel gyalogolt.

— Már csak nem vet meg bennünket így sem a méltóságos úr — vélték a tapasztaltabb vajúrok — Melegben nem jó a cipő. Hiszen neki is van lába, minden urnak van, nemcsak a szegény népnek s azokat is szorítja néha a lábbeli.

Igy értek a városba. Betértek előbb a templomba, hogy szívből imádkozzanak egyet, megpihenjenek, lehűljenek kissé és az öreg Kropacska igazat mondhasson szónoklatában:

— Mélyen tisztelt méltóságos úr. Az Isten házából jövünk, ahol imádkoztunk a méltóságos úr életének a meghosszabbításáért...

Amint a városon sorjázott végig a menet, ott látták a piacot s a piacon Náckó meglátta Szuszotánét a cseresznyéjével. Nagyot nyelt. Száraz volt a torka... ha csak egy szem cseresznye lehetne az övé. És hiába forgatta hátra a nyakát még az utcasarokról is, bizony nem kapott a cseresznyéből, csak az anyja lépett a sarkára véletlenül és nagyot lökött bosszúságában rajta.

— Eridj, te! Van is nekem kedvem még majd a te lakodalmadban táncolni!

A kamaraház előtt rendezkedtek, sorbaálltak. Izgatottak voltak. Elől mentek a vajúrok, aztán az egyéb férfiak. Mögöttük a többi.

Nagy, hűvös folyosóra jutottak Nagy bajuszú hajdu nyitotta a kaput. Náckó úgy megijedt tőle, hogy legszívesebben elbujt volna valahová. De az anyja kézenfogta.

Akorra terem nyílt előttük, mint valami templom. A terem végében asztal volt. Az asztal mellett állt a méltóságos úr, szép ősz fején ragyogott a betűző napugár.

Kropacska elmondta a beszédét, néhányat nyelt, makogott. A méltóságos úr megkínálta szivarral és kezet fogott vele. Aztán a többiekkel Náckó apjával is.

— Nagyon szépen köszönöm a kedvességüket. Most majd kimegyünk a kertbe, pihenjenek

ben, amelyek főként jogi természetűek, de vannak közöttük magán- és közérdekű kérdések is.

Ezután *Sirovy* miniszterelnök betérjesztette az alkotmányjavaslatot, hozzátéve, hogy ez arra az időre szolgál, míg az új végleges alkotmány létrejöhet és kihirdethető lesz. Kérte, hogy adjanak teljes és mindenre kiterjedő felhatalmazást, mert a központi kormánynak és az autonóm kormánynak is teljes hatalommal kell bírnia, hogy sürgős intézkedéseket meghozhassanak és végrehajthassanak. Bejelentette, hogy a köztrsasági elnök megválasztása céljából a jövő hétre összehívják a parlamentet. Az alkotmányjavaslatot szombaton veszi tárgyalás alá a prágai parlament.

A javaslat szerint a jövőben is a prágai központi törvényhozó gyűlés hatáskörébe tartozik a törvényhozás az egész köztársaság területére, az alkotmány, a hadüzenet és békekötés, külpolitika és nemzetvédelem kérdésében. Békeidőben Szlovákia területén helyőrséget állítanak fel és a Szlovákiában sorozott újoncok csak ebbe oszthatók be, szlovák tisztek parancsnoksága alatt. A prágai központi törvényhozás hatáskörébe tartozik a bankjegykibocsátás, vasút, közlekedés, posta és állami monopólium.

Szlovákiában a végrehajtó hatalmat egy szlovákokból álló öttagú kormány gyakorolja, mely a szlovák diétának felelős. Ezt a kormányt a köztársasági elnök nevezi ki, de csak azokból, akiket a szlovák diéta elnöksége javasol.

— Szlovákiában a hivatalos nyelv a szlovák, de a kisebbségeket megilleti a st.-germaini szerződésben biztosított nyelvhasználat joga. Az útleveleken a jövőben feltüntetik a szlovák nemzetiséget. A köztársasági elnök megválasztása csak akkor érvényes, ha a szlovák képviselők többsége is mellette szavazott. Ha a jelölt nem kapja meg ilyen módon a többséget, a választást két hétre elhalasztják és akkor a prágai parlament kétharmad többsége dönt, tekintet nélkül arra, hogy a szlovákok hogyan szavaztak.

Prágai jelentés szerint a szlovákok azt a kívánságot támasztották, hogy a külföldi diplomáciai képviselőt egyrészt szlovákokkal töltsék be. Így: azt kérték, hogy a varsói, budapesti, római és vatikáni követség élére szlovákot állítsanak. Azzal érveltek, hogy a szlovák nép katolikus és őket illeti meg a vatikáni képviselő. A vatikáni képviselőt már biztosítva van, a többi követi állomásokról szlovákokkal való betöltése még nyílt kérdés maradt.

A Szlovákia területére október 13-án és 14-én kihirdetett ostromállapotot megszüntették.

le egy kicsit mindnyájan.

Oldalajtó nyílt valahol és Náckó egyszerre csak gyönyörű arnyas kertben találta magát. Akkor vadgesztenyefák voltak ott, hogy mindnyájan elérhettek az arnyékában. Az egyik vadgesztenyefa alatt hosszú asztal állt a férfiaknak, borospoharakkal. Egy másik asztalnál az asszonyok ültek le, kalácsot meg kávét kaptak. A gyerekek csak tátották a szemüket-szájukat. Hát velük mi lesz?

Lenn a piacon pedig Szuszotáné kevélyen mondta egy vevőnek:

— En pedig nem adom olcsóbban egy banival sem, tudja?

— Hát, ha nem adja, hozzuk — mondta a legény.

— Az egész kosárral?

— Az egész kosárral.

Szusotáné megfogta a kosár egyik fülét, a fia a másik fülét és mentek. Hamarosan észrevette, hogy nemcsak ők viszik a cseresznyét arrafelé. Még vagy három asszony jött, ki hátkosárral, ki egyébbel.

— De nagyon sok befőttet akarnak főzni valahol!

A legény nem felelt. Ment előttük. Magas kertfalhoz értek. Kinyitott egy belévgott ajtót. Bementek.

Rendeteg orgonabokor sövényén túl, nagy füves téren gyerekek játszottak. Kint a bárány, bent a farkas, meg buvócskát. Fehércsú kisasszony tapsolt egyet, mikor meglátta a cseresznyés asszonyokat.

— Gyerekek! Itt a cseresznye!

Az Erdélyi Római Katolikus Egyházmegyei Tanács közgyűlése

Zomora Dániel nagyprépost ünneplése. — Széleskörű vita az iskolaügyben. — Választások

(Kolozsvár. Saját tudósítás.) A csütörtökön lefolyt közgyűlés egyes magyjelentőségű részleteiről már tegnapi számunkban jelentést adtunk. Ezek kiegészítésére közöljük még a következőket.

Amint jelentettük, dr. Gyárfás Elemért közfelkiáltással hat évre ismét világi elnökké választották és az újválasztott elnököt lelkes ünneplésben részesítették. Ezek után dr. Balázs András kanonok méltatta az Egyházmegyei Tanács legidősebb tagjának, Zomora Dániel nagyprépostnak az érdemeit és kiemelte, hogy az ő szerető buzgólkodása hogyan volt az újabb katolikus nemzedék kialakításának egyik legbensőbb ható tényezője. A közgyűlés e felhatalmazásra Zomora Dániel nagyprépostot is percekig tartó éljenzéssel ünnepelte.

Az iskolák helyzete

A továbbiakban az igazgató-tanács jelentésének a tanintézetekről szóló részére került a sor. A jelentés szerint a brassói, csikszederai, gyulafehérvári, kézdivásárhelyi, kolozsvári, marosvásárhelyi és székelyudvarhelyi főgimnáziumok, illetve gimnáziumokban 139 tanerő vezetése alatt 1464 növendék tanult a múlt tanévben. Az elsorolt mindenik középiskola mellett fiúnevelőintézetek is voltak, amelyekben 238 alapítványos, 662 fizető és 11 felszolgálgató növendék kapott elhelyezést. Kolozsváron a főiskolások részére is tartott fenn az Egyházmegyei Tanács internátust, mely 130 főiskolai hallgató részére adott szállást és étellemezést. Az Egyházmegyei Tanács rendkívüli össztöndíjkeppen 248 ezer lejt osztott ki a jobb

előmenetelű szegény tanulók között. A középiskolai végzettek közül 114-en jelentkeztek érettségire s ezek közül 61 tett sikeres vizsgálatot.

Az Egyházmegyei Tanács leány növendékek részére 12 középiskolát tartott fenn 52 tanerővel és 1574 tanulóval. A leánygimnáziumok végzettjei közül a kolozsvári Marianum növendékei 79 százalékanak sikerült az érettségi vizsgája.

Különleges földművelési szakiskolái voltak az Egyházmegyei Tanácsnak Radnóton és Kézdivásárhelyen. Az előbbi már negyedik éve működik, az utóbbi pedig két esztendő óta. Radnóton 77 tanuló volt, Kézdivásárhelyen 57. Mindkét iskola igen sikeresen működik.

Elemi iskolája az Egyházmegyei Tanácsnak nincs minden egyházközségben. A 249 plébánia közül csak 153 van olyan helyzetben, hogy elemi iskolákról is gondoskodhassék. Ezekben a helyeken összesen 1937—38-ik tanév folyamán 14.650 gyermek tanult, 1069-cel kevesebb, mint az előző tanévben. Ugyanakkor az állami elemi iskolákban 28.762 volt a katolikus gyermekek száma.

Külön árvaházat is tartott fenn az Egyházmegyei Tanács Nagyszébenben. Itt jelenleg 70 árvát gondoznak. Az árvaház még Mária Terézia idejéből való alapítású. Intézeti épületeinek jórésze azonban a múlt évig állami rendelkezés alatt állott s kiegyezés folytán csak a múlt évben került vissza az árvaház birtokába. Az árvaházzal kapcsolatban elemi iskola is állott fenn 214 tanulóval, továbbá inasotthon 15 növendékekkel.

Iskolaügyi vita. — Szövetkezett az iskolákban. Ipariskola Brassóban és Marosvásárhelyen. Pályaválasztási tanácsadó

Az összes iskolákra és nevelőintézetekre vonatkozó jelentési részeket, úgy a tizenötös bizottság (az Egyházmegyei Tanácsnak általános szempontok szerint véleményező szerve) mint a tanügyi bizottság tudomásulvételre

ajánlotta. Együttal a tanügyi bizottság azt is javasolta, hogy minden intézetbe vezessék be a szövetkezeti megszervezettséget. Ezenkívül általában is tett olyan észrevételeket, melyek egyrészt helyeselték a nevelési irányban eddig mutatkozó eredményeket, másrészt további kiegészítéseket ajánlottak.

Boga Alajos dr. kanonok, az Egyházmegyei Tanács előadója köszönetet mondott a két bizottság közreműködéséért, egyuttal kitért az ifjuság nevelésének kívánalmaira is. Hangoztatta, hogy az ifjuságba bele kell nevelni a testvériség érzését, mert csak a testvéri szeretet érzete által láthatja azt, hogy nem áll egyedül a világban. Testvérei is vannak, akik hasonló célokért, hasonló ellenállással, kitartással küzdenek, közösséget alkotnak és egy népi egységbe tartoznak. Ha megvan ez a közösségi érzet a fiatalok között, akkor ellent tud állni minden viharban. A külön álló fákat letöri a szél, de az erdőt a vihar se tudja megdönteni. Kifejtette az előadó annak a szükségességét, hogy minden iskolába be kell vinni a szövetkezeti megszervezettséget, mert amely iskolákban ilyen szövetkezet volt, ott az már eddig is nagy sikerrel működött.

Az előadó még utalt arra, hogy a gyakorlatias nevelés előmozdítására az Egyházmegyei Tanács Brassóban és Marosvásárhelyen ipariskolát létesít.

Az iskolai oktatás javítása érdekében felszólaltak még dr. Hímléder-Fels Akos, dr. Káoszony Alajos papnevelő intézeti rektor. Csipak Lajos dr. tb. kanonok, főgimnáziumi tanár azt javasolta, hogy az egyházmegye állandóan tájékoztassa a pályaválasztó ifjuságot, milyen tanári szakmára menjenek, mert egyes szakmák túltermelés mutatkozik, míg más szakmák

A kosarakat sorra letették. A fehércsú kisasszony nekigyürkőzött és mérte a cseresznyét két tenyérrel, kalapba, kötényébe, bőven. Jöttek a gyerekek rikkantgatva, kipirult képpel, boldogan.

Szusotáné csak meresztette a szemét. A háromkosaras asszony cseresznyéje már elfogyott... most az övé következett. S lám! Ki kapta az első marokkal, megdöntözve?

— Akármilyen legyen, ha nem Náckó ez a top-rongyos!

Ő volt. Ráismert a cseresznyére. Valami csodálatos fény lobbant fel a kék szemében és szep-lős orra nekivörösödött, amint magához szorította a teli kalap cseresznyét és szaladt, vállán lógó cipőjével a bokrok közé, hogy békésen ehesen.

Mind-mind a cseresznyét a gyerekek kapták. A méltóságos úr és leánya végigmentek a gyerekek közt. Itt megsimogatták egynek a fejét, ott megkérdezték valamelyiktől, ki az apja, anyja. Náckónak tele volt a szája, szólni sem bírt. Csak nézett fel rájuk, meleg szemmel, há-lásan.

Harmadnap Szuszotáné újra ott állt a fa alatt. Az áldott fa újra teli volt érett gyümölc-sel. A kerítésnél meglátta Náckót. Fállábal állt, a lécebe kapaszkodva és nyalogatta a szája-szélét.

— Na! — szólt oda Szuszotáné. — Ha már a méltóságos úr is adott neked belőle hadd adjak én is! Fogd a kalapod!

Es beleöntött vagy, egy féllitert, jőszívvel.

kon alig van ember. Kovács Károly dr úgy bővítette ki ezt a javaslatot, hogy az egyházmegye minden életpályára vonatkozólag létesítsen tanácsadó szervezetet, mely az elhelyezéseket és az ipari pályára tereléseket is rendszeres munkájának tartsa. A rendkívül fontos kérdés során felszólaltak még Jaros Béla marosvásárhelyi apát-plébános, Adorján Károly kanonok-főtanfelügyelő, Dr Boga Lajos a székelvudvarhelyi fiúnevelő-intézet igazgatója. Végül is a közgyűlés a jelentést dr Kovács Károly és dr Csipak Lajos felszólalók javaslataival kiegészítve elfogadta.

A szegény egyházközségek segítése

A továbbiakban az igazgatótanács jelentésének az a része következett, mely a szegényebb egyházközségek segítésétől adott beszámolót. Ezzel kapcsolatban Albert Vilmos csikszerepai tanár a kepefizetés (természetben való egyházi adózás) nehézségeiről szólt. Olyan falumunka volna szükséges, mely a községek népét felvilágosítsa, hogy a maguk egyházi és iskolai ügyeinek mivel tartoznak. Márton András dr kifogásolta, hogy a sajtó-

ban az egyházi adózás ellen hozott döntvények kritika nélkül jelennek meg s ez is terjeszti a népből az egyházi adózástól való vonakodást. Sándor Imre székelvudvarhelyi főesperes szólt fel ezután s kifejtette, hogy az egyházi adózás különösen a hitvallásos iskolák tanítói karának a kellő létfenntartása érdekében szükséges. Az érettség való adózások tulajdonképpen a családok és a gyermekek sorsának az előmozdítását, a hitűségben való művelődést és az erkölcsi megszüldülést jelentik, ami nélkül jó gazdasági élet se lehet.

— Iskoláinkhoz minden körülmények között ragaszkodunk, — mondotta a felszólaló — s éppen úgy ragaszkodunk ahhoz, hogy iskoláink minden körülmények között egyenrangú tanintézetek legyenek, mert csak így tudják feladataikat mindenkiel és így az állammal szemben is megfelelően teljesíteni.

Sándor Imre főesperes általános helyesléssel fogadott felszólalása után az elnöklő Márton Áron apostoli kormányzó az előrehaladott időre való tekintettel a gyűlést folytatásáért délután négy órára halasztja el.

Délben a közgyűlés tagjai a szokásos közgyűlésen vettek részt a Központi Szálloda emeleti nagytermében.

Az elemi iskolák ügye a délutáni ülésen

A délutáni ülés során Domokos Pál Péter tanár a hitvallásos elemi iskolák és tanítók helyzetét ismerteti és szomorúan, mély megdöbbenéssel állapítja meg a súlyos helyzetet. Megállapításai szerint — amelyeket egyébként az erre az alkalomra elkészített és a gyűlésterem falára kiszerezett grafikonok is igazolnak — 1921-től 1938-ig megrendítő módon csökkent a hitvallásos elemi iskolai tanulók száma. Az 1921-ik évben még 45 ezer növendéke volt ezeknek az iskoláknak, 1938-ra azonban ez a szám már 14.500-ra csökkent le, amely esés igen komoly aggodalommal töltheti el az érdekelteket. Elszomorító a helyzet a tanítóképzésben is. Az eddigi 120 tanítóképzési növendékkel szemben ma már csak 60 növendéke van az intézetnek. Nem kielégítő a tanítók anyagi helyzete sem és feltétlenül orvoslásra várnak ezek a kérdések.

Márton Áron kanonok-plébános, apostoli kormányzó az elhangzott felszólalásokra kijelentette, hogy a panaszos helyzetet egész alapjában vizsgálata alá vétetik és megkezdik a megfelelő orvoslás módjait.

A nagyszebeni Teréz-árvaház működéséről az igazgatótanács jelentése külön fejezetben is foglalkozott. Ezzel kapcsolatban dr Gyárfás Elemér számol be arról, hogy az intézet a maga épületei visszaszerzése után milyen általános újjászervezés alá került. Ennek hatásaképpen emelkedett az intézmény szellemi nívója, népesebb lett az elemi iskolája, a tanítók száma is szaporodott. A világi elnök az intézmény kielégítő gyarapodását Blazsek Károly igazgató fáradhatatlan munkájával magyarázza és ennek elismeréseképpen bejelenti, hogy az eddig ideiglenes minőségben alkalmazott igazgatót ebben az állásában az igazgatótanács véglegesítette.

Blazsek Károly terézianumi igazgató keresetlen szavakkal mond köszönetet állásában való megerősítéséért és vázolja azokat a nehézségeket, amelyekkel a vezetése alatt álló intézménynek meg kellett küzdenie és el kell még ezután is tovább dolgoznia.

Választások az igazgatótanács megüresedett helyeire és a bizottságokba

Időközben megérkezett gróf Mailáth Gusztáv Károly választávirata a közgyűlés által hozzá délelőtti intézett üdvözlő táviratra. Az elnöklő apostoli kormányzó felolvasta a választ, mely így hangzott:

„Az Egyházmegyei Tanács munkáját imádsággal kísérem és áldásomat küldöm. Mailáth.”

A közgyűlés felállva hallgatja végig az agg egyházi választ és szünni nem akaró tapsal honorálja azt.

A közgyűlés ezután áttért az igazgatótaná-

csi jelentés többi pontjainak tárgyalására és valamennyit vita vagy hozzászólás nélkül veszik tudomásul. A napirend letárgyalása után került sor a lemondások vagy mandátumlejárás miatt megürült tisztségek betöltésére. A kiküldött szavazatszedő bizottság jelentést tett a választások eredményéről, mely a következő:

Kéri — kényszerűség, adni kötelesség

Nagyvárad városi tanácsa és a Háztulajdonosok Szövetsége mozgalmat indítottak a koldus ügy megoldására

Emberséges szó hangzott el a városvezetés egyik legutóbbi ülésén. Emberséges és figyelmet érdemlő felszólalás, amely régóta megoldásra váró kérdést vetett fel:

Hogyan lehetne segíteni azokon, akik önhibáikon kívül, bénaságuk, munkanélküliség vagy a sors valamely más csapása miatt embertársaik segítségére szorultak?

Mi történjen a koldusokkal?

Kétszeresen fontos és érdeklődést érdemlő probléma ez most, a tél beállta előtt, amikor a nincstelenség száma legalább három-négyezeresére szaporodott. Sajnos, a koldusok között csak kevés éri azt, hogy kéri nem szégyen, hanem kényszerűség, az adakozók közül pedig még kevesebben értik át hogy adni nem különös áldozat, hanem a legelmelebb emberi kötelesség. Ebből származik aztán, hogy a szemérmesebb szegények nagy része a legborzalmasabb nyomorral küzd, ha pedig végső instigben mégis embertársai könyörületehez fordul, igen gyakran visszautasításra talál.

Ennek a lehetetlen állapotnak akar most véget vetni Nagyvárad város vezetése s véle karöltve a Háztulajdonosok Szövetsége is.

A városi tanács és a Háztulajdonos Szövetség ugyanis felhívást bocsátott közre, a város polgáraihoz s ebben a felhívásban kérdést intéz a tehetősebb lakosokhoz: ki monnyivel volna hajlandó hozzájárulni az inségesek segélyezéséhez.

Az önkéntes adományozás kettős célt szolgál. Elveszi életét annak a kétélű fegyvernek, amelyről már megemlékeztünk: megkíméli a koldusokat attól, hogy emberi méltóságukban megaláztatottan kéregeessenek, a polgárság pedig megszabadul a kéregetők „zaklatásától”.

Bizonyos, hogy ez a felszólítás, amely a város minden jóérzésű polgárához szól, nem marad eredménytelen. Hiszünk, hogy az emberek többsége átérzi azt: „Vagyont szerezni lehet becsülettel uton is, szegényen maradni azonban csak becsülettel lehet.” Átérzi és átérti, hogy a koldus önhibáján kívül kér és inkább szánalmat, sőt csakis szánalmat, de nem megvetést érdemel.

A nincstelenség segítése a városvezetés és a Háztulajdonosok Szövetségének felhívása értelmében minimális havi segély formájában tör-

Az igazgatótanács tagjai lettek az egyháziak közül: Zomora Dániel 102, Balázs Ferenc 103 és dr Bilinszky Lajos 104. A világiak közül: Inezedy-Joksmán Ödön 105, gr. Heller István 102, Tóth Balázs 95, dr Kovács Károly 99, dr Bartha Ignác 84 és dr Kolozsi Márton 84 szavazatot kaptak.

A lejárt mandátumok megújítása és részben új tagok választása után a tizenötös adminisztratív bizottság így alakult ki: Biró Ferenc, Brutsy László, dr Fejér Gerő, dr Hínléden-Fels Akos, br Jósika János, dr Kolombán József, dr Wenetsek József, dr Péter Antal, dr Pítner Árpád, Sás Antal, dr Szekeres József, gr Teleky Ernő, dr Vargha Béla, dr Verzár Ferenc és Urmánczy János.

A tanügyi bizottság a következően alakult meg: Angi Dénes, Badilla János, Bakodi Antal, dr Biró Vencel, dr Boga Lajos, Bonda Árpád, Bujáky Domokos, Fekete János, dr Jenáky Ferenc, Sás Antal, dr Ocskó Lajos, Papp János, dr Szabó György, Szakáts Antal, Szöcs Mihály és Xantus János.

A számvizsgáló bizottság: Dr Biró Vencel, dr Fejér Gerő, Leitersdorfer Sándor, Merza Gyula, Sándor Béla, dr Szabó György, dr Vargha János és Xantus János.

A másodfoku fegyelmi bíróság, amely tanári fegyelmi ügyekben hivatott dönteni, következő tagokkal alakult meg: dr Filó Ferenc, Fülöp Kálmán, dr Pál Gyula, dr Vikárius Ferenc és dr Vargha Béla. A II. fegyelmi bíróságba beválasztott tagok eskütele után Márton Áron apostoli kormányzó köszönetet mondott a megjelenteknek s a közgyűlést befejeztnek nyilvánította.

ténhet, remélhető azonban, hogy a tehetősebbek az ügyezőlán jelentéktelen segélyen kívül természetbeni adománnyal is segítik majd a nincsteleneket.

Sőt tesznek ennél talán többet is. Remélhető, hogy — amint mondani szokás — megmozdul majd a „város szíve” s akad ezamos házban valamely fedett hely, ahol a sors üldözöttjei meghúzódhatnak az immár küszöbön álló téli fenyegető megpróbáltatásai elől. Így kell ennek történnie annál is inkább, mert a városvezetés és a háztulajdonosok részéről „kérelem”, az emberiség szempontjából azonban parancs az, hogy mindannyian megosszuk javainkat azokkal, akiknek sorsuk mostoha sága révén — ügyezőlán — semmi sem jutott.

A nagyvárad Háztulajdonosok Szövetségének elnöksége egyébként felkéri az összes háztulajdonosokat, hogy a koldusok támogatásának, segítetésének ügyét karolják fel és a lehető legrövidebb idő alatt jelenték be a szövetség központi irodájában (Csohub-utca 4.), vagy az ügyvezető elnök dr Lengyel Zsigmond ügyvédi irodájában (Avram Iancu-u. 13), hogy a négy téli hónapon át mely havi összeggel hajlandók hozzájárulni ezen emberbaráti és közérdekű akció költségeihez és hogy az első hóra eső hozzájárulási összeget azonnal szolgáltatassák is be.

UJBÓL MEGNYILT A TORERO-AKADÉMIA

Sevillából jelentik: Több mint kétszáz tizenöt év után a városban újra megnyílt a bika- viadalokra előkészítő torero-iskola, amelynek két- ezáz hallgatója van. Jose Gonzalez Pillin, egy régi, öreg, híres matador lett az iskola igazgatója hatalmas fizetéssel. Csak tizenhétéves korig vesznek fel az iskolába tanulókat, mégpedig a jobb családok köréből. A tanulók elsősorban a város legmagasabb iskoláját járják ki, aztán eleven bika- kón próbálják ki tudományukat. Külön bandil- lerő osztály tanulja a bikák feligatásának mes- terségét. A pikadorjelöltek egytől-egyig kiváló lo- vasok lesznek s a leghajmeresztőbb mutatványo- kat is könnyed előkelőséggel végzik. Az 6 felada- tuk lesz lőhátról a bikák nyakába akasztani a kampósvégű, hegyes botokat. Az első bemutató vizsgát januárban tartják.

A kárpátorosz nép a világhoz fordult önrendelkezési joga békés megvalósításáért

Fenczik miniszter rádióelőadása a kárpátorosz népről, s annak nemzetközi szerződésben biztosított önkormányzatáról. Ismertetés az ukrán kommunisták ellenakciójáról

Budapestről jelentik: Dr. Fenczik, volt ruszin miniszter csütörtök este a budapesti rádióban először orosz, majd magyar nyelven szózatot fordult a cseh uralom alatt maradt kárpátoroszokhoz. Mindenekelőtt arról szólott, hogy Európa komoly problémái közé tartozik a kárpátorosz kérdés. Hangoztatta, hogy a kárpátorosz népek, mindig megvolt bizonyos különállása, s ekként osztozott ezer éven át a magyarság örömeiben és bánataiban. Amikor a békeszerződés elválasztotta a két népet egymástól, akkor is ugyanaz a nemzetközi szerződés kikötötte a kárpátaljai autonómiáját. A cseh uralom ezt az autonómiát nem engedte megvalósítani, hanem ukrán propagandával akarta Kárpátalját a Szovjet-Unióhoz kapcsoltatni. Azonban az ukrán terjeszkedésre irányuló propaganda a kárpátorosz népnél talajra nem talált. Mikor az ukrán és a kárpátorosz tankönyvek között kellett választani, s evégett népszavazást rendelt el, a nép minden hivatalos nyomás ellenére is 85 százalékos tömegben szavazott az ukrán tankönyvek behozatala ellen. Fenczik ezután a Chamberlain és Hitler közötti megállapodásra utalt, mely szerint békés uton intézik el Európa bonyolult kérdéseit. Tehát ugyanazon elvek szerint, melyek segítségével a németek, lengyelek és magyarok felszabadultak, fel kell szabadulniuk a kárpátoroszoknak is. A kárpátoroszok jogainak elismeréséhez nem kell fegyver, egyedül igazságosság és jóakarát. Jogilag a kárpátorosz népek megvan adva a szabadság lehetősége. A kárpátoroszok szabadsága a lengyel-magyar közös határ eszméjének s a Róma—Berlin—Budapest—Ungvár—Varsó hatalmas tengelynek győzelmét jelenti a kommunista, atheista és anarchista szemével szemben.

— Hiszek abban, — folytatta Fenczik dr., — hogy a müncheni egyezményben érdekelt minden hatalom és nagyhatalom csak akkor fogja garantálni Csehszlovákia új határait és Közép-európa békéjét, ha minden nemzetiség és kisebbség, így a kárpátorosz is, meg

A tavasszal nagyarányú ásatások lesznek az alsó Duna mellett levő Carnuntum-ban, ahol a régi római város Carnuntum állt. A képünkön levő festői rom az u. n. „Pogány-kapu”, amely a rómaiak korából val.

lesz nyugodva. A kárpátoroszok célja a teljes önkormányzat, nyelvük és kultúrájuk szabad fejlődése.

Beszámolt ezután a volt ruszin miniszter a kárpátoroszok küzdelmeinek korszakáról és lemondásáról és megállapította, hogy amit ő tett, az nem más, mint engedelmesség és népe parancsának végrehajtása. A nép nevében és akaratából kijelenti, hogy a kárpátoroszok szerzett joguk alapján, vagyis a teljes autonómia alapján akarnak Ungvárhoz és Munkácshez csatlakozni, egyesülni a Szlovákiában élő kárpátorosz testvérekkel és Magyarország Szent István koronája alatt biztosítani alkotmányos nemzeti jogukat. A most folytatott megbeszélései és tárgyalásai alapján bejelentheti, hogy

Plymouth angol külügyi államtitkár az alsóházban nyilatkozott arról, hogy Anglia mikor fogja szavazni az új cseh határokat

Londonból jelentik: A lordok házában lord Shnell, munkáspárti főrend kérdést intézett a krományhoz arránéve, hogy kialakul-e már Csehszlovákia új határai és hogy e határok tekintetében kikérték-e az angol kormány véleményét. További kérdése az volt, hogy életbelépett-e már Angliának a Cseh határok biztosítására megígért szavatossága.

A kérdésre a kormány nevében lord Plymouth külügyi államtitkár válaszolt. Kijelentette, hogy eddig csak a cseh-lengyel határt vonták meg véglegesen, a magyar-cseh és a német-cseh végleges határ megállapítása céljából

Mit ír a világ legkomolyabb orvosi folyóirata a Gastro-D. kiváló gyógyhatásáról.

A Medizinische Wochenschrift című világhírű bécsi orvosi folyóirat 1935. évfolyamának 6-ik számában hosszabb értekezés számol be azokról a rendkívüli eredményekről, melyeket a nemrég felfedezett, de ma már világhírűvé vált amerikai gyógyszerrel, a Gastro-D-vel végzett kísérletek folyamán a Pelikangasse 4. szám alatti Childs Spitalban (amely tulajdonképpen a Rockefeller-alapítvány bécsi rákkutatási intézete) elértek. A szóbanforgó cikk közlése szerint ebben a világhírű intézetben megállapították a Gastro-D kiváló gyógyhatását gyomor-, bél-, epe- és vesebajoknál. A kísérletező orvosok beszámolója szerint a Gastro-D rendkívüli hatásának a titka abban rejlik, hogy olyan kémiai vegyületeket tartalmaz, amely az egész vegetatív idegrendszerre rendkívüli hatással van és az egész emberi organizmust szabályozza.

Gastro-D kapható gyógyszerárakban és drogériákban vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszeráránál, București, Calea Victoriei 124.

az európai közvélemény, a nagyhatalmak jóindulata és Magyarországnak felelősségérzetének tudata elég garancia arra, hogy a nagy Karpatskaja Russ teljes egészében szebb jövőhöz jusson.

még dolgoznak a határmegállapító bizottságok. A határok megvonása tekintetében nem kérték ki Anglia véleményét, mert erre nézve a müncheni egyezmény pótgjegyzőkönyvében semmiféle rendelkezés nem történt. Anglia csak megnyugvással és meglepődéssel veheti tudomásul, hogy sikerült ezt a problémát békés uton rendezni a bécsi döntőbírói ítélet után, miután ezt az ítéletet mindkét fél elfogadta. Ami a cseh határok biztosítására adandó garanciát illeti, miután Csehszlovákia végleges határait még nem állapították meg, erre nézve Anglia nem tanácskozott a müncheni egyezmény aláíró hatalmakkal.

Daladier miniszterelnök Franciaország talpraállásáról beszélt az Ujságíró-Szövetség lakomáján

Lebrun köztársasági elnök kifejezte kívánalmát, hogy a nemzetnek támogatnia kell az államtanács által elhatározott közgazdasági szükségrendeleteket

Az általános munkásszövetség mozgalma a rendeletek ellen

Párizsból jelentik: Daladier miniszterelnök csütörtök este a francia Ujságírók Országos Szövetségének vacsoráján beszédet mondott, amelynek során a többi között a következőket mondotta:

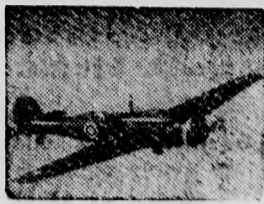
— Forrongásban lévő Európa közepén élünk, ahol félelmetes nemzetek pattantják szét mindenütt a régi határokat: olyan Európában, ahol e pillanatban hiábavaló lenne bármi másra építeni a biztonságot, mint a magunk erejére. Amíg e népek így terjesztik hatalmukat és növelik erejüket, mi, franciák csak a múltban élünk. Ha Franciaország nem hajlandó alávetni magát az erőfejlesztés életbevágó törvényének, másodrendű nemzetté válik és elveszti függetlenségét és jómódját. A kormány erélyesen folytatni fogja akcióját a végső cél eléréséig. Franciaország a talpraállás útján van s azon semmi sem fogja megállítani.

A vacsorán megjelent Lebrun köztársasági elnök is, aki Daladier beszéde után kifejezte azt a kívánságát, hogy az országgyűlés és a nemzet teljes mértékben támogatja az államtanács által elhatározott intézkedéseket.

A KOMMUNISTÁK ISMÉT MOZGÁSBA KEZDETTÉK.

Párizsból jelentik: Az általános munkásszövetség Nantesben tartott értekezlete csütörtök délután teljes határozottsággal a Daladier-kormány új intézkedéseivel szemben foglalt állást. A szakszervezetek megbízást kaptak, hogy szervezzék meg az ellenállást és szükség esetén a munkamegtagadástól se riadjanak vissza.

Thorez, a kommunistapárt vezére hangoztatta, hogy Franciaországnak fel kell már szabadulnia a müncheni egyezmény bükköre alól.

ANGLIA

és a levegő meghódítása

London, november hó.

Egy évvel ezelőtt nagy változáson ment keresztül a Berkeley Square a londoni Mayfair negyed valaha legelegánsabb és ma legdrágább tere. Lebontották szinte az egész keleti oldalát: vagy tíz-tizenöt szép Regency-házat s az óriási telek felé hatalmas üzletház került az angol-amerikai „business house”-ok megszokott modernizált klasszikus stílusában. Négy kockaalakú háztömb, amely főépületében tízemeletes. Az építő Mac Alpine vállalat már az építkezés folyama alatt megkezdte a tárgyalásokat a különböző bérlő-jelöltekkel s az elmúlt három hónap alatt az üzlethelyiségek egyrészt sikerült is kiadni. Most ezeket a szerződéseket majdnem mind fel kell bontani: a hatalmas üzletházat, amelynek építése kerek egymillió fontba került, s amelynek padlóterfoga több mint százezer négyzetméter, az angol állam vette ki az új Légügyi Minisztérium céljaira.

Amikor 1917-ben megalakították a minisztériumot, amelynek első gazdája Harold Sidney Harmsworth volt, senki sem számíthatott arra, hogy húsz évvel később ez lesz az ország egyik legfontosabb minisztériuma.

A Berkeley Square House, — ez az új épület neve — ma London legmodernebb üzletház-épülete, villámiftekkel, emeletközi csónostával, szinte tökéletes tűzbiztonsággal, földalatti garázsokkal, az adminisztráció központosítása szempontjából valósággal ideális a Légügyi Minisztérium céljaira. Hogy aztán a legfontosabb angol honvédelmi minisztériumot egy esetleges háború esetére egyetlen központi épülettömbben elhelyezni előnyt jelenthet-e, az vitatható körülmény.

Anglia légügyi programja

A Berkeley Square House-nak az angol Légügyi Minisztérium céljaira való kibérlése csak egyik megnyilvánulási formája annak az óriási légügyi programnak, amely már másfél év óta a megvalósulás stádiumába lépett.

Angliában ma nem kevesebbről van szó, mint a levegő teljes meghódításáról.

És ha már a közhelyé laposodott jelzőknél és kifejezéseknél tartunk, tegyük hozzá, hogy ez az impozáns méretű fejlődés úgyszólván „varázslat” történt.

Az angol repülés, beleértve a katonai aviatikát, pár évvel ezelőtt még nevelés és egyben szegényteljes módon volt elmaradva a nemzetek versenyében. Katonai gépek konstrukció, gyorsaság és teljesítményében évekkel voltak a franciák, amerikaiak, németek, de főleg az olasz gépek mögött.

Pedig a birodalom szempontjából életveszélyesen fontos légvonalak az országot Indiával és a dominiumokkal kötik egybe s ezek ma már egészen kifogástalanul vannak megszervezve. Az angol állam egy ügyes fogással nagy segítségére volt például a london—ausztráliai vonalnak, amennyiben lehetővé tette szubvenció révén, hogy egy Ausztráliába szóló repülőlevelet ugyanannyiért visz el a posta, mint egy londoni, helyi közönséges levelet.

Teljesen átszervezték az Imperial Airways s a jövő nagy és előnyös változást fog hozni. A vállalat igazgatói székét Sir John Reith-tel töltötték be, ezzel a puritán vallásos, skót szervezőegység-gel, aki mostanáig az angol rádióknak volt nem annyira vezérigazgatója, mint szigorú és teljeshatelmű diktátora.

Ami az angol légi haderő, a Royal Air Force újjászervezését illeti, a változás itt is rendkívül gyorsított volt. Cunliffe-Lister légügyi miniszter helyét egy nagykoncepciójú szervezőtehetség-gel, Sir Kingsley Wooddal töltötték be, aki aztán addig propagálta, addig reklámozta a Royal Air Force-ot, amíg a toborzások eredménye gyanánt tömegesen jelentkező újoncok egyrészt valóság-gal el kell zavarni. Az elmúlt hónapban például majdnem húszrezen jelentkeztek. Anglia ifjúságának, angol kifejezéssel élve „air-minded”: vérvé vált a repülés.

Az Air Force újjászervezésének gyakorlati eredménye gyanánt a múlt hónapban négy angol pilóta megdöntötte az olaszok annakidején nagy

feltűnést keltett gyorsasági rekordját. Négy angol, Vickers gyártmányú, „bomber”-gép, a london—egyiptomi út hétezer kilométerét 250 kilométeres óránkénti átlagssebességgel kevesebb, mint harminchárom óra alatt tette meg.

Államilag szervezett sportrepülés

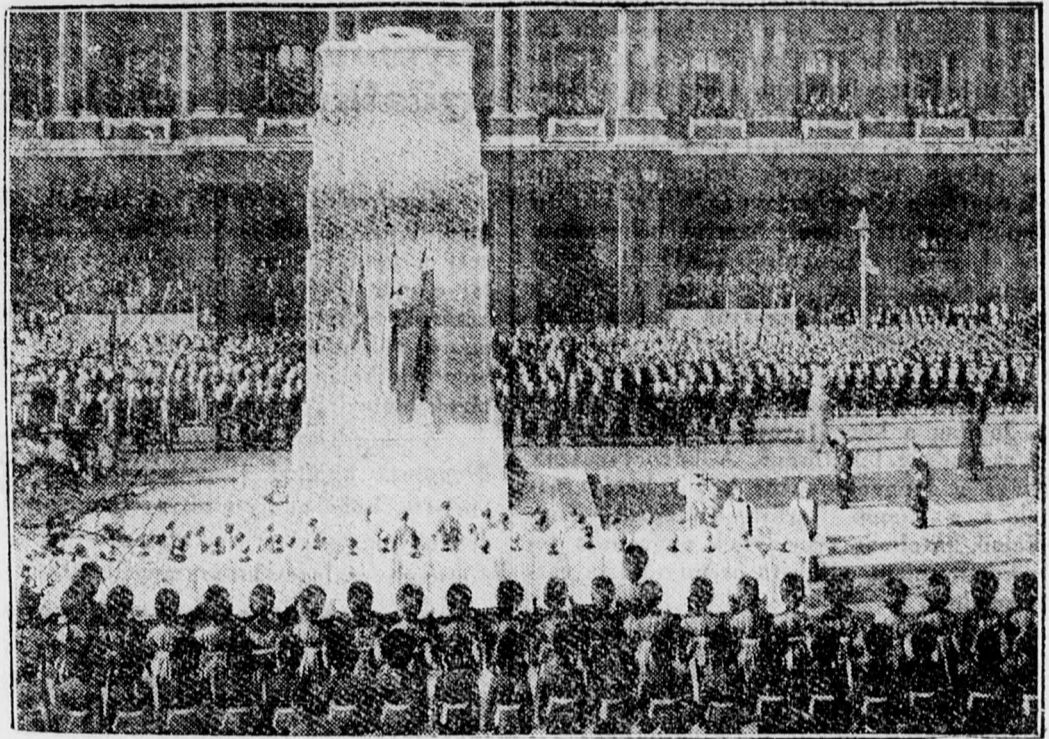
Augusztus elsején pedig Nuffield lord, a híres angol filantrópus autómagnás vezetése alatt megkezdtek Birmingham mellett annak az óriási gyárnak az építkezését, amely egyelőre ezer darab könnyű típusú úgynevezett „Tűzköpp” (Spitfire) bombázógépet fog készíteni. Ezek a kisformájú gépek állítólag több mint ötszáz kilométer óránkénti sebességre képesek és motorjaikat jobbara a Rolls Royce-gyár készíti.

Ezzel azonos időben történt Kingsley Wood légügyi miniszternek az a korszakalkotó bejelentése, amelynek során Anglia államilag szervezi

meg a sportrepülést s ennek kapcsán nem kevesebb mint egymillió angol polgár számára teszik lehetővé a pilótává való kiképzést. A repülőiskolák kiképzési ideje körülbelül egy hónap és az oktatás költsége, a tagdíjon kívül, legalább harminc font. Ilyen körülmények között érthető, hogy a sportrepülés Angliában is részben a jó móduak kiváltsága részben a telkes szegények nehezen elérhető ambíciója volt.

Most aztán érthetőleg valóságos ostrom alá fogták a minisztériumnak azt az osztályát, amely ezt az új alakulatot, a „Civil Air Guard”-ot (Polgári Repülőgárda) szervezi. A tizennyolcadik és ötvenedik életévek között egyelőre harmincezer férfi és nő jelentkezett felvételre. Ennek az új szervezetnek a célja háború esetére megfelelő pilótaanyagot biztosítani Angliának. Egészen világos hogy a számítás kifizetően beválik, mert a rengeteg jelentkező között ezrével találják meg azokat az alkalmas pilótajelölteket, akik most béke idején társadalmi állásnak, életkoruk és elfoglaltságuk miatt nem jelentkeznek a Légi Haderő kötelékébe való felvételre.

Ezeknek az ismertetett szervezkedéseknek és eseményeknek a hatása és célja röviden így foglalható össze: az angol civilizáció a tenger hegemoniája után igyekszik a maga számára a levegő hegemoniáját is biztosítani. A jelek pedig azt mutatják, hogy a gigászi erőfeszítés valószínűleg sikerül: fog...

A fegyverszünet megkötésének huszesztendő fordulóját Londonban is fényes katonai parádé keretében ünnepelték meg. Ez a kép az Ismeretlen Katona londoni emlékműve előtt készült. Jobbra az angol király látható admirális uniformisban, amint tiszteleg az emlékmű előtt

A Curie-házaspár újabb felfedezése a rádióaktív-sugár

Párizsból jelentik: A tudományos világ nagy érdeklődéssel tekint azokat a kísérleteket, amelyeket a világhírű Curie-házaspár leánya és ennek férje végeznek. A tudós leány és vő tulajdonképpen folytatják a szülők által megkezdett munkát. Már esztendő óta dolgoznak egy készüléken, amelynek segítségével olyan rádióaktív sugarakat állítanak elő, amelyekkel a természetes rádiumot pótolják.

A gyógyászat terén, de főleg a rákbetegek kezelésénél a rádiumnak felbecsülhetetlen szerepe van. Ez a megfizethetetlenül drága anyag az egész földön rendkívül kis mennyiségben található. Végeredményben tehát csak a milliárdosoknak áll módjukban, hogy kell eredménnyel gyógykezeltsék magukat, míg a rákban szenvedő milliók előbb-utóbb menthetetlenül halálra vannak ítélve. Curie Mária és férje, Jolít, ezeken a szerencsétlen milliókon próbálnak segíteni. Az elmúlt napok egyikén laboratóriumukba kérték a francia és külföldi sajtó képviselőit, akiknek bemutatták azt a készüléket, amellyel a radio-

aktív sugarakat előállítják. A készülék segítségével Curieknak sikerült az atomokat szétrombolni, aminek következtében hatalmas erőforrások szabadulnak fel. Ezt a készüléket egyébként már a múlt esztendő nemzetközi találmánykiállításon is bemutatták. A főfeladat ezek után abban állott, hogy a felszabadult erőket irányítani lehessen. Ebből a célból még egy különleges csövet építettek, amelyben azután 2 millió 600 ezer volt áram igénybevételével az atomrombolás alkalmával felszabadult óriási erőforrásokat 30 gram rádiumnak megfelelő rádióaktív sugárrá lehet átalkítani. Miután sikerült ezt a rendkívül jelentős és feltétlenül nagy horderejű problémát megoldani, hátra van még annak megállapítása, hogy miképpen lehet ezeket a rádióaktív sugarakat az orvostudományban felhasználni. Mert természetes, hogy az erős sugarakat nem lehet rábocsátani a beteg testére. A további kísérletek folyamatosan vannak és egy bizonyos: ötven esztendő múlva a rák ismeretlen betegség lesz.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy hóra 75 lei.

Magyarországon: Egész évre 90 P, félévre 45 P, negyedévre 15 P
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037

Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr. Sulyok István.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Gyenge légáramlás, sok helyen köd, helyenként kisebb eső, a hegyeken kisebb hó, a hőmérséklet alig változik.

CSALÁDI ÖRÖMHIREK AZ URALKODÓ-HÁZAKBAN. Kairóból jelentik: Farida egyiptomi királyné egészséges leánygyermeknek adott életet. — Rómából jelentik: Mária savoyai hercegnő Bourbon-Pármái Lajos herceggel előreláthatólag januárban köt házasságot, mint azt maga a herceg kijelentette újságírók előtt.

Tűz a bucaresti német követség udvarán. Bucaresti. Saját tud. A bucaresti német követség udvarán csütörtökön este tíz órakor tűz ütött ki, amelyet azonban a kivonult tűzoltók egy órai munka után eloltottak. Egy fasszín égett le mindössze, amelyben üres ládákat raktároztak volt el.

ENGEDÉLYEZTÉK A TEMESVÁRI MAGYAR NÖEGYLET MŰKÖDÉSÉT. Temesvár. Saját tud. Jelentettük, hogy a Magyar Ház részvénytársaság vezetősége, úgyszintén a Magyar Nöegylet és Magyar Dalárda azzal a kérelemmel fordultak Martha Alexandru királyi helytartóhoz, hogy tegye lehetővé egyesületi helyiségük szabadba vételét. A hatóság most engedélyt adott arra, hogy a Magyar Ház falai között működő Magyar Nöegylet két szobáját megnyithassa s azokban továbbra is működhesen.

Nagykároly külön törvényszéki szekciót kér. Szatmár. Saját tud. Részletesen beszámoltunk arról, hogy Hanzu királyi helytartó nagykarolyi látogatása alkalmával fogadta az ottani ügyvédek küldöttségét. A küldöttség kifejtette a királyi helytartó előtt, hogy a zilahi törvényszék távolléte szinte lehetetlen helyzetbe hozza az igazságot kereső nagykarolyi polgárságot. Tervezetet terjesztettek elő arról, hogy a zilahi törvényszék egyik szekcióját helyezték át Nagykarolyba. A királyi helytartó akkor megígérte támogatását. A nagykarolyiak körében most újabb mozgalom indult a törvényszéki szekció áthelyezése érdekében. A nagykarolyi ügyvédek ugyanis azt hangoztatják, hogy ha a nagykarolyi ügyeket a zilahi törvényszék délután tárgyalja, a perben szereplő személyek pontosan két napot vesztenek el, ami meghívja az igazságszolgáltatás menetét. Eppen ezért a törvényszéki szekció áthelyezése érdekében most újabb emlékiratot küldenek az illetékes hatóságokhoz.

Temetés. Krempanzky Lajos építőmester 75 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése szombaton délelőtt 11 órakor lesz a Steinberger kápolnában. (Erdélyi „Concordia.”)

Müller Viktoria 83 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése november 18-án délután volt a Steinberger-kápolnában a Rullkovszky-temetőben. (Caritas.)

Különös robbanások Resicán és Lugoson. Temesvár. Saját tud. Az elmúlt éjszaka ismeretlen tettesek robbantószert helyeztek el Resicán az ottani zsinagóga és a római katolikus óvoda közötti tűzfalba. A robbantó anyagot ezután gyújtó zsinór segítségével lángba borították, a detonáció azonban csupán a zsinagógával szomszédos Wagner János-féle kereskedésben okozott kárt, a légnyomás következtében. A vizsgálat eddig még nem állapította meg, hogy a robbantást ekrazítal, vagy dinamittal követték-e el, csupán annyit sikerült kideríteni, hogy a tűzfalból néhány téglát eltávolítottak s az így keletkezett űrben helyezték el a detonációt okozó anyagot. Robbantási kísérlet történt Lugoson is, ahol az ottani Textilgyár szárító helyiségének tetéjére gyújtóbombát dobtak, de a szilárd vasbetonból készült tetőzet nem omlott be s így a kísérlet komolyabb kárt nem okozott.

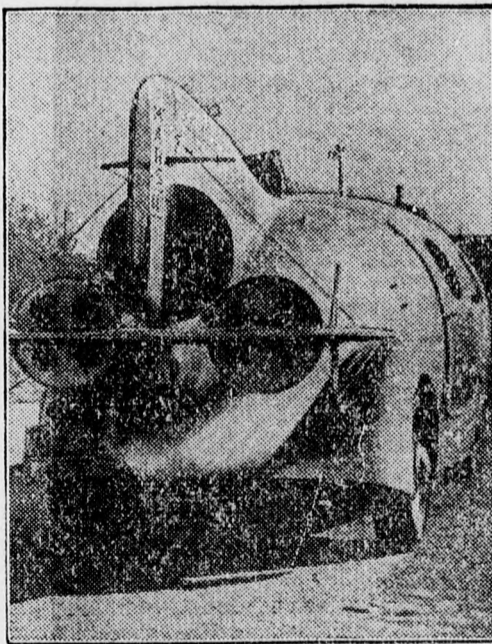
Csempészési monstreper a szatmári törvényszéken. Szatmár. Saját tud. Az egész ország sajtóját bejárta annakidején az a hír, hogy Szatmár határában huszonegy száz csempészett lyoni selymet találtak a hatóságok. A csempészes értelmi szerzőjét, egy Markovics Miksa nevű kereskedőt, több társával együtt letartóztatták és egymillió kétszáz ezer lei bírságot vetettek ki rájuk. Az ügyet eddig tízszer elnapolták, míg most a bíróság a védelem szembehelyezkedése ellenére megkezdte a per letárgyalását. Itéletre csak napok múlva kerül sor.

Hétfőre marad a nagyváradai építőiparosok közgyűlése. Az Építőiparosok Szövetsége rendkívüli közgyűlést, amelyen az új cég-törvényt ismertetik, technikai okokból folyó hó 21-én, hétfőre este 6 órakor a Str. Alexandri 13. szám alatti helyiségben fogják megtartani. Egvidejüleg közli az elnökség, hogy az Építőiparosok Szövetsége a titkári állásra pályázatot hirdet. Az államnyelv tudása szóban és írásban, első főtétel.

Kormánytörés következtében tíz méteres mélységbe zuhant a resicai társasgépkocsi. Temesvár. Saját tud. Súlyos társasgépkocsi szerencsétlenség történt a Steirlak és Resica községeket összekötő országúton. A két község között közlekedő társasgépkocsi kormányra eltört s ennek következtében a jármű tíz méteres mélységbe zuhant, ahol egy facsoporton összezúzódott. A társasgépkocsi tizenkét utasa közül két asszony: Mett Mária és Humnich Mária súlyosan megsebesültek. Előbbi bal lábát törte míg az utóbbinak mindkét lába súlyosan összeroncsolódott. A többi utas — szerencsére — csupán kisebb zúzódásokat szenvedett.

AVARKORI SIROKAT TALÁLTAK A BACSKÁBAN. Belgrádból jelentik: Doroszló közelében a berlini egyetem megbízásából folyó ásások során ritka becsű avarkori sírokra bukkantak. Az eddig feltárt sírok egymás mellett, harminc négyzetméternyi területen fekszenek. A csontvázakat négy méter mélységben találták. Mellettük edények, égetett mészből készült, különböző nagyságú csészék, továbbá kőbalták, dárdahegyek, kések, fából és kőből vésett dísz tárgyak feküdtek. A talált tárgyakat a belgrádi Pál Múzeumban helyezik el. Doroszlói munkájuk befejezése után a német kutatók a verbássi avartelepen végeznek ásásokat.

A vándorcukraszok működésének korlátozását kéri az aradi cukrárszopari szindikátus. Aradról jelentik: Boian Petru, az aradi cukrász ezindikátus elnöke emlékiratot juttatott el Vlad Alexandru tábornok polgármesterhez, akitől azt kérték, hogy korlátozza a város a vándor tésztaárusok működését. Az emlékiratban rávilágítanak arra, hogy szinte mindegyik cukrászda közelében elhelyezkedik egy-egy vándorárus, aki veszedelmes versenyt jelent azon cukraszok számára, akik adót fizetnek, hozzájárulnak a városi terhek viseléséhez és akik nehezen küzdenek megélhetésükért. A vándorárusok közül sokan — hangoztatja az emlékirat — nem rendelkeznek a szükséges képességekkel s így ezeknek jogukban sem áll a tészta készítése és árusítása. Amíg pedig a többiekkel illeti, azt kéri az emlékirat, hogy ezeknek működését a jövőben csak a külvárosokban engedélyezzék. A város vezetősége tanulmány tárgyává teszi az emlékiratot és a közeljövőben hozza meg döntését az ügyben.

A „Mars-express”

Igy nevezték el azt az Amerikában készült, teljesen újrendszerű gépkocsit, amit motor- és rakétagép hajt. A gépkocsi áramvonalas és szárnyatlan repülőgépre emlékeztet

BÉKEDIJ A BÉKENÉLKÜLIEK ÜGYÉNEK. Oslóból jelentik: A Nobel békedíjat ez évben a genfi menekültügyi Nansen-irodának ítelték oda.

Csizmadia, aki éjjel betörni jár. Szatmár. Saját tudósióntól. A rózsapallagi csendőrség rendkívül érdekes körülmények között leplezte le Pop György csizmadiát, aki nappal csizmákat foltozott, éjjel pedig betörni járt. Pop néhány évvel ezelőtt, mint földhözragadt szegény ember került a faluba. Rövid időn belül azonban alaposan megezdte magát. A falusiaknak feltűnt, hogy a Pop lakásában finom városi holmik vannak felhalmozva. A dologról a csendőrség is értesült, amely aztán figyelni kezdte a csizmadiát. Megállapították Popról, hogy éjjel a környéken betörni járt és egész sor betörést követett el. A két-életű csizmadiát letartóztatták és átadják a szatmári ügyészségnek.

MEGKETTŐZIK A LÉGI FORGALMAT AUSZTRÁLIA FELÉ. Sidneyből jelentik: A németalföldi légi szolgálat Batavia és Sidney között és az angol társaságok India—Ausztrália között megkettőztették járataikat. Az akcióba Európa összes légi társaságai bekapcsolódtak. Az osztrák repülés például egészen fantasztikus tervekkel foglalkozik. Bécsből egyenes összeköttetést teremt Sidneyyel s ezt az utat a gépek nyolc nap alatt fogják megtenni. A hajót Triestből Sidneyyig gyorshajóval is majdnem egy hónap.

A töltésre zuhant a robogó vonatból. Szatmár. Saját tud. Halmi közelében súlyos vasúti szerencsétlenség történt. Sovrea Vasile 50 éves, biharmegyei illetőségű vasúti fékező a tehervonat lépcsőjén megcsúszott és a robogó vonatból a töltésre zuhant. A vonat személyzete szerencsére észrevette a balesetet és leállította a vonatot. Sovreat azonnal beszállították a szatmári kórházba. Az orvosok megállapították, hogy a vasutas a zuhanás következtében súlyos belső sérüléseket szenvedett.

A cukoripar egy mellékterméke táplálóból — mint a cukor. Kalkuttából jelentik: Az orvosf kutatóintézet három tagja, dr. Pál, dr. Roy és dr. Guha arra a felfedezésre jutottak, hogy a melasz, a cukoripar olcsó mellékterméke az emberi szervezetre nézve sokkal jobban tápláló, mint a kristályosított cukor. A melasz ugyanis sokkal több B- és C-vitamint, valamint több meszet, kén és vasat tartalmaz, mint a finomított cukor. Ez a tudományos eredmény rendkívül megnyugtató azokra a szegény néprétegekre nézve, akik a melaszt cukor helyett használják, persze nem whisky, vagy rum készítéséhez, hanem főzéshez, vagy sütéshez.

Gáz- és bombamentes „vérközpont” Londonban. Londonból jelentik: Az angol vöröskereszt vérátomlesztési osztálya a London mellett Cheamben földalatti gáz- és bombamentes „vérközpontot” épített háború esetére. London 170 kórháza távbeszélőn fogja vérszükségeit közölni a vérközponttal, ahol hétszáz önkéntes véradományozó áll majd készenlétben és a tőlük nyert véradományt megfelelő tartányban gyorskocsikon fogják a műtét színhelyére szállítani átömlesztés céljából.

Házasságra vezetett a mellényzsebbe varrt levél. Londonból jelentik: Egyik londoni áruházban ruhát vásárolt magának egy fiatal ember, aki a ruhában legnagyobb meglepetésére egy szegény szabónő kiáltványát találta, aki a Manchesterben készült ruha hielőnlője volt és elsírta szomorú életét a mellényzsebbe varrt levélben. Az egész férfinemhez fordult és elsírta a szegény, tisztességes lányok panaszait, akiknek nincs módjuk a férjhezmenésre. Mivel a fiatal ember épp Manchesterben készült szabadságát eltölteni, odautaztak érdeklődni kezdett az illető gyárban és arra az értesülésre jutott, hogy az illető varrolányt munkahiány miatt elbocsátották. Megtudta azonban a lánynak a címét és bár nem voltak komolyabb szándékai, az ismerkedésből mégis hamarosan esküvő lett. Félő, hogy az ügyes manchesteri leányka példáját sokan fogják utánozni és így a makacs aglegények nem mernek majd konfekciós ruhákat vásárolni.

Új völgyzárógát Uruguayban. Bonetéből jelentik: A Rio Negro völgyében új völgyzárógátát építenek. A múlt év folyamán rakták le alapjait Rincon de Bonete közelében. Maga a medence, amiben a felduzzasztott víz összegyűl, majdnem 1750 négyzetkilométer területű lesz, tehát pontosan háromszor akkora, mint a Genfi-tó területe. A tervezett erőtelepnek négy turbinája lesz, ezek összesen 128.000 kilowatt teljesítményűek lesznek. A tervezési és építési munkálatokat kizárólag német szakemberek és vállalkozók készítik.

GDYNIA

Amerika Hajózási R.T.

rendszeres személy- és teheráruforgalom
Eszakamerikába és Kanadába

„BÁTORI” és „PILSUDSKI” új, modern motoros hajókkal NEWYORK-ig vagy HALIFAX-ig gyorsvonati jeggyel, vízumokkal, szállodával és a kikötőben való ellátással együtt 18.000 lejtől

Délamerikába

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos-Aires kikötőkig a KOSCIUSZKO és PULASKI nevű kényelmes gőzhajókkal jutányos árban.

1939-es NEW-YORKI világkiállítás:

rezerváltassa helyét az 1939 májusától rendszeresen NEWYORKBA induló társasutazásokra. Felvilágosítások és beiratkozások:

GDYNIA-AMERIKA LINIE
DE NAVIGATIE S. A.

București, Str. Poincare 39. sz. Telefon 4 2231.

Zürichi nyitás. Párizs 11.67, London 20.83 háromnegyed, Newyork 442 ótynolcad, Brüsszel 74.90, Milánó 23.30, Berlin 240.70, Bécs 177 egyegyed, Prága 15.15, Varsó 80, Belgrád 10, București 325.

A Waggon-Lits és elbocsátott tisztviselőjének érdekes pere. Nagyvárad. Saját tud. Érdekes pert tárgyalt a nagyváradai munkabíró. Neumann Vilmos, a Waggon-Lits nemzetközi menetjegyroda és hálókocsitársaság volt helybeli vezetője 500.000 lei kártérítést követelt a közelmultban benyújtott keresetében a Waggon-Lits társaságtól. Követelését az elbocsátás körülményeire alapította. Neumann keresetét Olteanu ügyvéd utján nyújtotta be a munkabírósághoz s ugyancsak ő képviselte Neumannt a tegnapi tárgyaláson is. Az alperes társaságot a cég bucuresti ügyvédje képviselte s ez az érdemi tárgyalás megkezdése előtt igen érdekes pergátló kifogást emelt. Kimutatta ugyanis, hogy Neumann eredeti munkaszerződésben a bucuresti törvényszék hatásköre és illetékessége lett kikötve minden peresvita esetére s miután a munkatörvény alapján a törvényszék hatáskörét munkaperekben a munkabíróság kapta meg, a bucuresti munkabíróság lehet csupán illetékes a per eldöntésére. Ezen az alapon kérte a peres igény elutasítását. Olteanu ügyvéd kérte, hogy a pergátló kifogást, mint alaptalant, utasítsák el. Rotundu bíró, a munkabíróság elnöke, rövid időre felfüggesztette a tárgyalást s aztán kihirdette a határozatot, amely szerint Neumann Vilmos keresetét, miután tévesen nyújtotta be, a nagyváradai munkabírósághoz, elutasította. A végzést szöveileg azonnal meg is indokolta. Neumann Vilmos és ügyvédje nem nyilatkoztak, hogy megfellebbezik-e a határozatot vagy sem.

KIUTASITJÁK AZ ORSZÁGBÓL AZOKAT A KÜLFÖLDI ÁLLAMPOLGÁROKAT, AKIK NOVEMBER 15-IG NEM NYUJTOTTÁK BE IRATAIKAT. Nagyvárad. Saját tud. Több ízben felhívtuk a Nagyváradon és Bihar megyében tartózkodó külföldi állampolgároknak a figyelmét arra, hogy a rendes évi ellenőrzés céljából legkésőbb november 15-ig kell a szükséges iratokat benyújtani. Ez a terminus már lejárt és az idegeneket ellenőrző bizottság már meg is kezdte működését és több határozatot is hozott. Az állambiztonsági hivatal idegeneket ellenőrző osztálya három nap óta nem fogad el semmilyen kérvényt külföldi állampolgároktól, akik tartózkodási engedéllyel vannak az országban. A törvényes előírás szerint ugyanis mindazokat a külföldi állampolgárokat, akik irataikat november 15-ig nem nyújtották be, kiutasítják az országból. Ezeknek a listáját már össze is állították és a kiutasításra a legrövidebb időn belül sor kerül.

A NAGY KÖD MEGBÉNITOTTA A DUNAI HAJÓFORGALMAT. Galatiból jelentik: Az elmúlt éjszaka a nagy köd miatt a Dunán teljes mértékben szünetelt a hajóforgalom. A nagy köd miatt a hajók nem indulhattak el a kikötőből s a kereskedelmi szállítmányokat sem tudták rendeltetési helyükre eljuttatni.

Felhívás a nagyváradai háztulajdonosokhoz. Azokat a nagyváradai háztulajdonosokat, akiket a vízüzem a házaikban levő mellékhelyiségeknek záros határidő alatti átalakítására kötelezett és halasztás iránti kérelmeiket elutasította, felhívjuk, hogy a vonatkozó üzemi határozatok központi irodánkban, Str. Coșbuc 4., a délelőtti órákban mielőbb bemutassák. Szövegünk a jelentkezések befejeztével kérni fogja a polgármester urat, hogy ezeknek a munkálatoknak az elvégzésére egyrészt a háztulajdonosok anyagi helyzetére és másrészt a beállott téli évszakra tekintettel, halasztást engedélyezzen. A Háztulajdonosok Szövetsége.

Megjelent a „Jóbarát” legújabb száma. A kitűnő ifjúsági folyóirat a következő gazdag tartalommal örvendeztetni meg olvasóit: Rózsa József: Becsüljük meg bennlakásainkat. — Mátrai Béla: Szemtől-szemben a világ legrejtélyesebb, legvakmerőbb és legfélénkőbb emberével: Lindberg ezredessel. — Aubermann Péter: Te mit gyűjtesz? — Ifj. Xántus János: Elmult idők nyomán. — Papp Asztrik: Élő kagyló (vers). — Illyés Sándor: A kolozsvári vitorlázó repülők naplójából. — Mécs László: Contra solitudinem (vers). — Cséke Vilmos: Mi van a Föld középpontjában? — Reményik Sándor: Fényesebb. Régi történet (vers). — Vicsza az orosz paradicsomból. — Dr. Mező Ferenc után: A kolozsvári „Viadalskola”. — Kósa János: A fehérek szesz gáz. (Folytatásos ifjúsági regény, 3. közlemény). — Fejtörő. — Ungler Béla: Sporthírek. — Popp Asztrik: Versek. — Nyelvtelce. — Fakadó rügyek. — Orbán Szilveszter: Rossz kedvem (vers). — Szerkesztői üzenetek. — Apróságok. — A „Jóbarát” megrendelhető Kolozsváron, a Str. Kogălniceanu 2. sz. a. levő kiadóhivatalában.

Évekig tartó, szorgalmas kísérletezések után sikerült dr. Müller Vilmosnak, a kiváló berlini fizikusnak a gyémántérc előállítását. Ez olyan ércotlasztási eljárással sikerült, amibe gyémántkristályokat is olvasztott. Eddig u. i. csak gumiba vagy műanyagokba sikerült a gyémántkristályok beagyazása. A dr. Müller által feltalált eljárással sikerült a világ legkeményebb ércének az előállítása.

Nagy Attila temetése

Nagyvárad. Saját tud.

Röviden megírtuk, hogy Nagy Attila, az Erdélyi Bank egyik főtisztviselőjének, Nagy Károlynak a fia, 18 éves korában tifuszban meghalt. Temetése pénteken délután 3 órakor volt nagy részvét mellett s diáktársai sűrű sorokban álltak körül koporsóját. Egyik diáktársa, Mártonffy András VIII. o. gimnázista megható sorokban bucsuzik el osztálytársától. A magyar diák szép bucsusorait itt közöljük:

Nagy Attila halálára

Elnémult egy gitár! Szomorúan verdesi az őszi szél a félárbcra eresztett fiatalok zászlóját. Nagy gyásza van a nagyváradai magyar fiataloknak egyik reménye dől ki: Nagy Attila.

Ki ne ismerte volna, ki ne szerette volna? Diákok és egyetemi hallgatók, fiatalok és felnőttek, mindmegannyi görnyedt kérdőjelként merednek a kifürkészhetetlen égi rendelkezés előtt. Mért tört ketté egy felhőig szárnyaló tehetségnek az alig megkezdett pályafutása? Egy kérdés, amire nem tudunk válaszolni. Megremeg a lelke, ha átgondolom azt a sok-sok vidám percet, amit együtt töltöttünk az iskola padjaiban vagy hosszú sétáinkon kertesben, vagy végnélküli filozófiai vitáinkon. Mindig egyformán jókedvű és örökre mosolygós volt ő. Nem hiányozhatott sehonnán sem, ahol jókedvet kellett teremteni. Lágy tenorhangon dalolt édes-bús melódiákat és pengette a gitárt, vagy elmés rajzaival mulattott bennünket. Néha egy-egy versben gyönyörködhettem és azoknak a ritmusából is mintha busan pengett volna a gitár. És most a gitár hallgat.

Üresen maradt egy hely közöttünk, akik mindig együtt voltunk vele, nem bírnak belenyugodni, hogy a gitár hallgat.

Emberok, akik ismertétek és Ti is, akik nem ismertétek, kulcsoljátok össze kezeiteket és mondjátok egy imát a sirjánál, ejtsétek egy könyvet az Atti koporsójára.

SZÍNHÁZ

A Thalia operettegyüttesének vendégjátékai Nagyváradon

Szombat délután 5 órakor: **Légy enyém mint régen.**

Szombat este 9 órakor: **Légy enyém mint régen.**

Vasárnap délelőtt 11 órakor nagy gyermek matiné: **Piroska, a farkas és a három kis malac,** nagy gyermek operett. Nagyon olcsó matiné helyárrakkal.

Vasárnap délután 3 órakor: **Julia,** (49-edszer), Olcsó helyárrakkal.

Vasárnap délután 6 órakor: **Légy enyém mint régen.**

Vasárnap este 9 órakor: **Légy enyém mint régen.**

Hétfőn este 9 órakor: **Légy enyém mint régen.** (Bucsuelőadás.)

— **Légy enyém mint régen, óriási sikere.** Napnap után fokozódó sikerrel, állandó zsufojt házak előtt kerül színre a szezon legnagyobb sikerű, egyben az utolsó tíz év legszenzációsabb operett újdonsága, Erdélyi Mihály sláger operettje a Légy enyém mint régen. — Légy enyém mint régen ragyogó kiállítás, szereposztása, ének és táncszámai mind-mind szenzációk. A darab igazolta a hozzáfűzött reményeket, mert naponta több százan mennek el a pénztártól jegy nélkül, mert elővetelben az összes jegyeket megvásárolják. A Légy enyém mint régen még szombaton délután 5 és este 9 órakor, vasárnap délután 6 és este 9 órakor, valamint hétfőn este 9 órakor utolsó bucsuelőadásban kerül színre.

— **Piroska, a farkas és a három kis malac** — vasárnap délelőtt 11 órakor. Nagy gyermekelőadásban kerül színre ez a mulatságos, mókás, énekes, zenés, táncos gyermek operett, amely ugy kicsinyeknek, mint felnőtteknek nagy szórakozást fog nyújtani. Minden szülőnek kötelessége, hogy gyermekét erre az előadásra elvigye. Minden gyermek cukrot kap ajándékba. Helyárrak: Páholy 5 személyre 130, zeöllye 36, korszék 26, támlászek 20, erkély és zártszék 20 lei. Jegyek elővetelben már válthatók a pénztárnál.

— **Julia 49-edszer vasárnap délután 3 órakor** kerül színre olcsó helyárrakkal, Krémer Mancival a címszerepben, teljesen a bemutatkozó előadás szerint.

Mozgósínházak műsora

APOLÓ: **UJ BALVÁNYOK.** Clark Gable és Myrna Loy ragyogó slágerfilmje.

DORIAN: Shirley Temple legújabb filmszenzációja: **A BROADWAY ANGYALA.**

LEGUJABB

Gazdasági tárgyalások indultak Bucurestiben a román-francia gazdasági egyezmény megkötésére

Bucuresti. Saját tud. Az új román-francia gazdasági egyezmény megkötése céljából Bucurestibe érkezett francia bizottság vezetője, *Herve Aphaud*, beszélgetést folytatott a *Timpul* közgazdasági szerkesztőjével.

Leszűrődik ebből a beszélgetésből a megállapítás, hogy a Románia és Franciaország közötti kereskedelmi viszony az utóbbi időben igen nehéz helyzetbe jutott. Nem Románia hi-

bája, ha különleges ténykörülmények összehatalálkozása folytán a román termelvények ára olyan magas és nem Franciaország hibája, ha emiatt nem tud annyit vásárolni Romániától, amennyi kívánatos volna.

A francia küldöttség azért jött, hogy helyreállítsa a normális és hagyományos kereskedelmi viszonyt Románia és Franciaország között.

Imrédy Béla magyar miniszterelnök hosszasabb nyilatkozatot adott követendő politikájáról

A falu népe és a munkásság, mint nemzeti erő. — A parlament ne végezzen részletmunkát. — Öszinte barátság a németek iránt

Budapestről jelentik: *Milotay István*, az „Uj Magyarországnak” beszélgetést közlő *Imrédy* miniszterelnökkel. *Imrédy*, a többi között elmondta, hogy Magyarország az utóbbi hetekben a Trianon utáni életének legnagyobb megpróbáltatásán ment keresztül. Megemlékezett az ugynevezett budapesti közvélemény híztériájáról, amely szemben megnyugtató volt a magyar falu magatartása. Ez is azt bizonyítja, hogy erre a széles alapra kell építeni és ehhez a népi politika-hoz vezető útról minden akadályt el kell hárítani. Ugyenez áll a magyar munkásságra is, melyről bebizonyosodott, hogy nem hunyt ki lelkéből a mély nemzeti érzés és az igaz hazafiság. Ezt tudomásul kell venni saját vezetőiknek, de a kormánypolitikának is. Nem szabad a munkásságot megfosztani érdekeservezetik erejétől és intézményeitől, hanem meg kell azokat erősíteni, de teljesen a nemzeti gondolat szolgálatába állítani és kiemelni a pártszellemből.

Megemlékezett a magyar hadsereg szerepéről, amely a szoros értelmében, a megpróbáltatások között született újjá és nőtt naggyá, majd megállapította, hogy a magyarság megállta helyét. Ezután kijelentette, hogy ő maga jó, hű és vallásos katolikus, de senki nála jobban el nem ítélné egy ultrakatolikus politikai kísérletet, mely jóvátehetetlen hiba lenne.

A diktatúrát érintő kérdésre a következőket mondotta:

— Azoknak a feltevéseknek, hogy én diktatúrát akarok, legfeljebb az lehet az alapjuk, hogy vannak elgondolásaim, amelyekből egy hajszalnyit sem vagyok hajlandó feladni. A jelenlegi parlamenti módszeren változtatni kell. A parlament ne foglalkozék részletkérdésekkel. Az 5 feladata csak az elvi irányzat megszabása és a lényeges elemeket tartalmazó törvények megalkotása legyen. A többi a kormány dolga.

Elmondotta ezután, hogy gazdasági téren a túlzó liberalizmussal szemben mindig az intervenció politikája híve volt.

Válaszolva azokra a véleményekre, hogy 6 nem volna őszinte németbarát, kijelentette, hogy ez tarthatatlan hamisítás.

— Én — mondotta — a német-magyar barátságot éppugy, mint az olasz-magyar egymásrautaltságot nemcsak mint politikust, hanem mint ember is, érzelmileg átélem. Az új német népi politika példája hozzánk átható eredményei, nagy tanulságokat kínálunk az egész magyarság számára, de ezeket le kell fordítani magyar nyelvre, alkalmazni kell a magyar viszonyokhoz, a magyar egyéniség sajátosságaihoz. Amikor a németeknél járok, mindig újra és újra megkap az új eszolidaritás ereje, dinamikája — és tiszteletet, csodálatot érzek iránta. Nagy, közös érdekeink egymásra utalnak bennünket és őszintén mondom legutóbb, hogy a jövőben politikánkat még

az eddiginél is jobban a német-olasz tengely politikájához kell alkalmaznunk.

Elmondotta még a magyar miniszterelnök, hogy a Felvidék visszacsatolása éreztetni fogja hatását a magyar politikára Erre a hatásra és az új nacionalista szellemre szükség is van. At kell venni tőlük a saját népi erőre támaszkodó gazdasági és társadalmi szervezethez nagy tanulságot.

A ZSIDÓ-TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA

Budapestről jelentik: Péntek délután 5 órakor összeül a nemzeti egység pártjának zsidó bizottsága, hogy megvitassa a zsidó törvény módosítását. „Az Est” szerint úgy hírlik, hogy az új zsidó törvény bizonyos foglalkozási ágakban szigorító intézkedéseket foglal magában. Ezekben az ágakban jelentős százalékmegszorításokról beszélnek. Állítólag kiterjeszti a törvény hatályát a földbirtokra is.

Nagy kiállítás nyílt meg Rómában
Ezen a képen repülőgépek és hadihajógyűk
láthatók a kiállítási csarnokban

Mussolini fia és Ciano gróf Londonban

Rómából jelentik: Legújabb jelentés szerint nemcsak *Mussolini Vittorio*, hanem *Bruno* is ellátogat rövidesen Londonba. A két *Mussolini* fiú európai film-arcvonalat akar kiépíteni, hogy az európai filmtermelés fölvehesse a versenyt Hollywood-dal.

Hire terjedt annak is, hogy *Ciano* külügyminiszter decemberben vagy januárban Londonba megy. Látogatása után *Chamberlain* vagy *Halifax* szintén Rómába utazik, hogy a látogatást visszaadja.

Németország Grünspankiadatását kéri

Párizsból jelentik: *Grünspan* Herschel, von *Rath* követségi titkár merénylőjének letartóztatott nagybátyját és nagynénjét kihallgatta a vizsgálóbíró. Elmondották, hogy állandóan támogatták anyagilag a merénylőt. Legutóbb 200 frankot küldtek neki és abból vásárolta a revolvert.

Másik párizsi jelentés szerint Németország a merénylő kiadatását akarja kérni Franciaországtól, hogy Németországban ítélkezhesenek felette. Az igény alapja az, hogy a merénylő a német nagykövetség helyiségében, tehát a nemzetközi jog szerint német területen történt. A meggyilkolt szülei mint magánvádlók lépnek fel a perben. A német igazságügyi hatóságok máris érintkezésbe léptek a francia igazságügyi minisztériummal és pontos adatokat kértek arra nézve, hogy a merénylő milyen újságokat és könyveket olvasott és milyen szervezet adott neki pénzt.

Daladier miniszterelnök egyéves felhatalmazást kér a parlamenttől

Végsőkig kiélesedik a harc a Reynaud-féle rendeletek körül

Párizsból jelentik: A baloldali lapok közül az „Information” katasztrófálsnak mondja a kormány helyzetét, az „Ordre” pedig azt írja, hogy *Daladier* lóhátról beszélt csütörtökön és a diktatúra fertőzése, melyről a sajtószövetség vacsoráján mondott beszédében említést tett, reá is átragadt. A lap szerint felháborította a képviselőket, hogy *Daladier* megfenyegette őket, miszerint: ha nem támogatják, feloszlatja a képviselőházat, ha viszont mögé állnak, meghosszabbítja a képviselőház mandátumát.

Másik párizsi jelentés szerint politikai körökben úgy hírlik, hogy *Daladier* a december 6-ikán összeülő parlamenttől egy évre felhatalmazást kér és felemeli a képviselők mandátumát hat évre, négy évről. Másik rendeletben bevezeti az arányos választójogot és ily módon elég időt nyer a Reynaud-féle program végrehajtására. A Reynaud-féle rendeletek hároméves időszaka alatt *Daladier* felhatalmazás alapján kormányozna és a parlamentet csak hosszabb időszakokban hívna össze. Ha a kamara megtagadja a felhatalmazást, *Daladier* feloszlatja a képviselőházat s új választást ír ki. Ezesetben a miniszterelnök ráérne hat hónap múlva összehívni az új kamarát és ezalatt megmutatkoznának a gazdasági és pénzügyi politikának első eredményei.

Párizsból jelentik: Csütörtök este a kommunisták által lakott 13-ik kerületben tüntetések voltak a szükségrendeletek ellen. A rendőrök 30 tüntetőt letartóztattak.

Nantesből jelentik: Az általános munkásszövetség nagygyűlésén elfogadott határozathoz a szövetség állást foglal a háború ellen (s indítványozza nemzetközi értekezlet összehívását a politikai és gazdasági kérdések megoldására. Hangoztatja a határozat, hogy erről az értekezletről világnézeti okból nem szabad egyetlen országot sem kizárni. Az értekezlet előkészítésében és irányításában a szervezet munkásság a határozat szerint döntő szerepet vihet.

CENZURAT